

उत्तरंसएषइत्यष्टभिः अयंभावः ईश्वरस्तावत्स्वमायावशात्पंचात्मनाभाति तत्पंचाध्यासाच्चजीवानामनाद्यविद्ययाकर्तृत्वादि तर्ताविधिप्रतिषेधा
धिकारः तदानींसत्त्वशुद्ध्यर्थं कर्माणिकुर्वित्युक्तम् सत्त्वेचशुद्धेपुनः कर्मजाड्यपरिहाराय भक्तिविक्षेपककर्मादिरंपरित्यज्यदृढविश्वासेन भजेत्युक्त
म् जातायांतुविद्यायांन किंचित्कर्तव्यमस्तीति तत्रतावदीश्वराद्वागादींद्रियद्वाराजीवसंसृतिकारणभूतंपंचोद्गममाह सार्धैश्वरुभिः सएषः अपरो
क्षः जीवयतीतिजीवः परमेश्वरः अपरोक्षत्वेहेतुः विवरेषु आधारादिचक्रेषु प्रसूतिरिवप्रसूतिरभिव्यक्तिर्यस्यसः तामेवाभिव्यक्तिमाह घोषेणेति
घोषेणपराख्येननादवताप्राणेनसह गुहामाधारचक्रंप्रविष्टः सन् मनोमयंसूक्ष्मरूपंपश्यंत्याख्यंमध्यमाख्यंचमणिपूरचक्रेविशुद्धिचक्रेचउपेत्यप्राप्य
वक्रेमात्राह्रस्वादिः स्वरउदात्तादिः वर्णः अकारादिरित्येवंवैखर्याख्यः स्थविष्टः अतिस्थूलोनानावेदशाखात्मकोभवति तथाचश्रुतिः चत्वारिवा
क्परिमितापदानितानि विदुर्ब्राह्मणायेमनीषिणः गुहात्रीणिनिहितानेंगयंतितुरीयंवाचोमनुष्यावदंतिइति श्रुतेरर्थः वाक्परिमितानिवाचःपरिमि
तानिशास्त्राणितानिचत्वारिपदानिस्थानानिपरापश्यंतीमध्यमावैखरीति तानिचयेब्राह्मणामनषिणोऽध्यात्मकुशलाः तेविदुः तेषांमध्येआदौत्री

श्रीभगवानुवाच सएषजीवोविवरप्रसूतिःप्राणेनघोषेणगुहांप्रविष्टः॥
मनोमयंसूक्ष्ममुपेत्यरूपंमात्रास्वरोवर्णइतिस्थविष्टः॥ १७॥

णिपदानिशरीरेआधारनाभिरुदयेषुनिहितानिनेंगयंतिनजानंति तुरीयंचतुर्थवैखर्याख्यंमनुष्यावदंति मनुष्याणांवदनेवर्तमानोर्थबोधकःशब्दोभ
वतीत्यथःअभियुक्तःश्लोकश्च यासामित्रावरुणसदनादुच्चरंतींत्रिषष्टिर्वर्णानंतःप्रकटकरणैःप्राणसंगात्प्रसूते तांपश्यंतींप्रथममुदितांमध्यमांबुद्धिसं
स्थांवाचंचक्रेकरणविशदांवैखरींचप्रपद्ये १ श्लोकार्थश्चतांत्रिविधांभारतींप्रपद्ये यासामित्रावरुणसदनात् अग्निसोमस्थानात् उच्चरंतीउद्भवंती
मित्रोऽग्निर्वरुणःसोमः तयोःसदनमावासस्थानंपरमात्मा यतः श्वासश्चशीतोष्णत्वंतस्मादुच्चरंतींत्रिषष्टिवर्णान्जनयतिवायुसंगजान्प्रकटकरणैः बु
द्धिगैःप्रत्यक्षरूपैः इंद्रियैःअंतःपश्यति नतूच्चारयति सापश्यंत्याख्यातांप्रथममुदितांउत्पन्नांबुद्धिसंस्थांउच्चारयामीति विचारयुक्तांमध्यमांमुखेव
स्थितांकरणविशदांस्थानप्रयत्ननिर्मलांवैखरींचप्रपद्ये त्रिषष्टिवर्णानिति जह्रस्वदीर्घप्लुतभेदेन स्वराएकविंशतिः ऋलोरप्लुतत्वात् संधिक्षराणामह्रस्व
त्वाच्चव्यंजनानित्रयस्त्रिंशत् अनुनासिकाःऊननवमाःपंच विसर्गानुस्वारौअःकःपौचेति ॥ १७॥